

Ion Coja

Protocoalele Kogaionului

Hotărât lucru, ținând cont de modul în care este percepută realitatea Holocaustului cel puțin pe teritoriul României, cartea profesorului Ion Coja tinde să facă o contra-demonstrație, apelând la logica bunului-simț precum și la documente adiacente care sunt în parte menționate sau chiar transcrise, cu scopul explicit declarat de a servi în demonstrația care se naște undeva în subsidiarul textului. Trecând însă la mesajul propriu-zis al cărții, l-aș putea declara drept unul militant, un mesaj ce este construit (se pare că pe bună dreptate!) pe baza unor întrebări retorice ori a unor structuri exclamative menite să surprindă tonul ultimativ pe care mizează autorul. Deși lasă impresia că personal nu face decât munca unui compilator, Ion Coja consemnează teze și ipoteze adesea deja autentificate, cu scopul de a prezenta în spiritul unei altfel de „corectitudini politico-istorice” spiritul în care trebuie cu adevărat înțeles și evaluat Contenciosul Româno-Evreiesc sau așa numitul Holocaust din România. E clar, mesajul textelor se situează în contra direcțiilor de până acum ale definirii și prezentării Holocaustului din România.

Fără să pice în exprimări patetice de care așa zisa literatură naționalistă este sătulă, profesorul Ion Coja face totuși apel la acele date definitorii pentru neamul românesc și la acele realități ce au fost pe nedrept ocolite până în prezent. Ne fiind neapărat un discurs de dreapta, cartea domniei sale prezintă câteva din problemele generate de întrebările firești ce ar fi trebuit adresate autorităților, în momentul când au acceptat cu seninătate teza „holocaustului românesc”. Nu știu dacă să-l încadrez pe Ion Coja în linia perspectivei istoriei revizioniste, dar, cu siguranță, lectura cărții mi-a prilejuit multe semne de mirare și personal m-a convins pentru încă o dată că multe sunt problemele care ar fi trebuit să aibă parte de o dezbaterie vie în cadrul societății, fără documente ascunse sau poziții de servitute față de interesele străine. Meritul lui Ion Coja este acela că până la urmă nu acuză și nu refuză ab initio nicio posibilitate dar nici nu rămâne în postura celui care primește informațiile fără să își rezerve dreptul de a le cerceta. Iar în urma acestor cercetări, Ion Coja nu acceptă realitatea Holocaustului pe tărâmul României, ci, dimpotrivă, aduce în prim-plan o serie întregă de documente din care rezultă sprijinul pe care regimul lui Antonescu l-a acordat continuu și necondiționat poporului evreu. Plusând, una dintre ipotezele turburătoare aruncate în discuție, este și aceea legată de posibila complicitate a evreilor ce se bucurau de funcții de conducere. Sunt atinse probleme extrem de sensibile care nu cred că au mai făcut vreodată obiectul unei cercetări inteligent articulate pe tărâmul României. Unele dintre titlurile capitolelor sunt de-a dreptul elocvente: „Holocaustul – între mitologie și rigoarea juridică”, „Evrei vinovați de Holocaust?”, „Participarea evreilor la Holocaustul roșu”, „Holocaustul pune sub acuzare întreaga omenire”, „Avem dreptul la întreg adevărul despre Holocaust?” etc.. Apropo de acest drept amintit, Ion Coja nu înțelege de ce o serie întregă de documente fie nu sunt lăsate la dispoziția istoricilor, fie au fost probabil distorsionate în scopuri ușor de înțeles.

Dincolo de modul argumentativ pe care și-l asumă, Ion Coja este de urmărit și în rigoarea cu care înțelege „să se facă auzit”. Deși nu refuză realitatea structurilor europene, se autodeclară un euro-sceptic în căutarea adevărului. Nu are acum rost să prezint cărțile la care face trimitere ori numele unor istorici care îi sprijină „de la distanță” demersul de aflare a întregului adevăr.

În propria-i viziune, chestiunea cea mai arzătoare este legată de realitatea unui proiect mai larg, pe care o anumită parte din evrei îl conduc până către contemporaneitate: „Proiectul Israel în România”. Ion Coja pleacă de la alocuțiunea lui Vasile Alecsandri care declara în Senatul României că „evreii urmăresc «să devină proprietari ai pământului acestui popor, iar din vechii stăpâni ai României să facă niște sclavi», urmăresc «a se substitui locuitorilor acestei țări pentru a face din întreaga țară o proprietate israelită»”. („Proiectul Israel în România” în „Protocoalele Kogaionului”, pagina 31, Editura „Țara Noastră”, București, 2004).

Firește, multe din cele aduse în discuție de profesorul Ion Coja par să facă parte mai degrabă din domeniul ficțiunii pure dar cred că lectura acestei cărți este obligatorie pentru toți cei care vor să cunoască realitatea Holocaustului. Deoarece se instituie cu adevărat într-o problemă delicată, cred că mai mulți istorici români ar trebui să se oprească sub forma unor dezbateri publice asupra problemei Holocaustului din România și să caute să certifice fețele adevărului. Prin urmare, chiar dacă este unul greșit, exercițiul pe care îl întreprinde Ion Coja, ar trebui să aibă un merit cu adevărat important: acela de a invita la dialog o bună parte a celor ce ar putea să arbitreze cu păreri avizate chestiunea realității precum și dimensiunea Holocaustului din România.

Marius MANTA

Victor Mitocaru

Clevetind pe Internet

S-ar zice că vârsta de aur a epigramei a trecut. Înclin să cred că așa este. Apogeul acestei specii pare să fi fost perioada interbelică. Însă multe din lucrurile de atunci s-au dus. Boema, ecourile clavierului, tânguiriile romanțelor sau duelurile savuroase din presă au rămas doar amintiri. În bună parte, literatura epigramistică a intrat în desuetudine. De altfel, ea a ocupat dintotdeauna un loc marginal, undeva la periferia creației artistice. Cu toate acestea, a dat de-a lungul timpului scriitori și publicații importante. Un Caragiale (în publicistica începuturilor), un Macedonski sau un Păstorel Teodoreanu, dar și băcăuanii Alexandru Gheorghiu Doinaru, Alexandru Tiron-Sfinx sau Alexandru (Sandu) Russu-Saru stau mărturie în acest sens.

Despre o asemenea lume îmi amintește recenta carte a domnului Victor Mitocaru, **Clevetind pe Internet**, Iași, Editura „PIM”, 2006. Cunoscut (și chiar invidiat) pentru funcția publică pe care o ocupă, autorul face figură aparte printre politicienii contemporani prin tocmai faptul că scrie, ceea ce constituie o raritate, astăzi când pare a se fi instaurat o de la sine înțeleasă incompatibilitate între cele două domenii. După volum de poezie (în general bine primite de critică) și monografii serioase, temeinice, autorul își dezvăluie disponibilitățile de umorist, gata oricând să

(sur)prindă în versuri defectele lumii care îl înconjoară. Și pentru că și-a petrecut cea mai mare parte a vieții în mijlocul unor oameni de cultură, în mod inevitabil, ei i-au servit drept subiecte. Fie că e vorba de colegi, cunoscuți, prieteni sau dușmani, nu-i scapă nici unul. Sonetele lui Radu Cârneli din **Umbră femeii** îi inspiră următorul catren: „Radu Cârneli le toarnă vin pe-alese,/ muștrându-și blând învățăceii:/ - Ficații vă mănânc, dacă-n pahare/ nu remarcăți și umbrele femeii!” (p. 24). Unui tânăr coleg (Daniel Ștefan Pocovnicu, premiat pentru **Nuanțele plecării**) îi închină astfel de versuri: „Volumul de debut în poezie/ un juriu l-a ales spre a-l premia,/ apreciind intenția din titlu/ că-n pace-i lași și vei pleca.” (p. 52). Despre piesa **Ovidiu la Tomis**, a lui Viorel Savin, scrie: „O, geți viteji, spirite fruste,/ martori la viața mea amară,/ îmi spune-o premoniție că Savin/ mă va îngropa a doua oară”. (p. 66). Sub mantaua protectoare a epigramei își permite să spună adevăruri dureroase, asemenea bufonilor de la curțile occidentale, căora li se treceau cu vederea lucruri care pe alții i-ar fi costat viața. De aceea, domnul Victor Mitocaru nu se sfiește să demaște lipsa talentului, chiar dacă autoarea e o doamnă respectabilă (Tatiana Scorțanu și volumul **Poeme fără nume**): „Nu-i lucru grav că nu au nume/ poemele din cartea de debut,/ dar, din păcate, au ieșit în lume/ orfane și de conținut”.

Dacă din punct de vedere tematic poeziile vizează lumea literară (fie că e vorba de anumiți scriitori sau de apucături specifice tagmei), intenția autorului nu e de a se război cu cineva anume, ci de „a cleveți”. O arată și **Manifestul pentru răutatea cuvântului**, text programatic-parodic, așezat pe coperta ultimă: „Să nu fiți supărați pe mine,/ cu nimeni nu port război,/ aleg doar grâul de neghină,/ firește, grâul sunteți voi.” Fără a intra în analize prozodice sau stilistice, voi spune că epigramele domnului Victor Mitocaru sunt reușite pentru că au ceea ce le trebuie: poanta. Din păcate, ele sunt sortite uitării prin însăși natura lor. Dar, cu toate că acest volum nu este o realizare artistică nemaipomenită, el constituie o lectură agreabilă.

Jicu A.

Tudor Opreș

Sonetele iubirii

Ed. „Pro Transilvania”, 2006

A intrat aproape în tradiție ca un mare poet să-și încheie periplul liric printr-un volum de sonete, un fel de „pierre de touche” pentru gradul de maturitate filozofică și virtuozitate artistică pe care l-a atins la senectute.

Tudor Opreș, „ultimul mohican al duhului Renașterii” – cum îl gratula Ovidiu Papadima, în întâmpinarea celor opt decenii pe care le va împlini la 26 noiembrie, ne-a dăruit în ultima lună, aproape concomitent, în cele două direcții pe care le-a onorat cu zeci de opere clasice, multe traduse și difuzate în străinătate, două noi lucrări de o rară frumusețe: una de știință literaturizată, „Uimitoarea lume a plantelor” pe care și unicul său omolog și model mondial, Maurice Maeterlinck, ar fi parcurs-o cu plăcere și o carte de sonete închinată în exclusivitate iubirii. Floarea și femeia, la fel de periclitare azi de violență și poluare, care fac obiectul acestor cărți, se sinonimează simbolic și constituie axe fundamentale ale sensibilității și gândirii sale.

Volumul său de sonete a entuziasmat încă din manuscris poeți de frunte care l-au parcurs „ante festum”. Una din cunoscutele poete, azi atașată culturală la Ambasada română de la Paris, a cerut profesorului Opreș, mentorul ei literar din adolescență, îngăduința de a-i scrie o prefață, cu care de altfel cartea se deschide. Ne impresionează intuiția feminină și exactitatea cu care evaluează lucrarea; „Tudor Opreș aduce nu numai o nouă viziune, dar imprimă prin muzicalitatea versurilor, specific românescă, prin bogăția și expresivitatea discursului liric, calități de mult recunoscute, un aer proaspăt și o surprinzătoare modernitate acestui tip de poezie fixă, tradițional îmbrăcată într-o rigidă și vetustă armură ritmică... Întâlnim în acest volum – continuă Cleopatra Lorențiu – sonete care prin plasticitatea limbii și emoționalitatea ideii aproape te dor când le parcurgi și te umilesc când te raportezi la plătitudinea și pragmatismul vieții cotidiene care ar trece pe lângă ele, cu nesimțirea porcilor momiți cu mărgăritare”. Și conchide; „Sunt convinsă, ca cititor și poet, că acest volum de excepție reușește ca să realizeze această necesară întoarcere la nobilele rosturi ale poeziei”. Și academicianul St. Aug. Doinaș, cu puțin înainte de a se stinge, i-a înscris în postfață o apreciere de sinteză care dezvăluie aproape total despre acest volum antologic: „Tudor Opreș a reușit să dea o strălucire modernă sonetului petrarchist și eminescian, cele mai adecvate sensibilității și muzicalității specific românesc. **Sonetele iubirii** scrise la început de mileniu, reprezintă un punct de vârf în tematica erotică a acestei specii fixe, etern actuală, atât prin uimitoarea complexitate de ipostaze în care ne este înfățișat acest sentiment fundamental, cât și prin tensiunea emoțională și originalitatea ideilor metaforizate, prin bogăția și expresivitatea limbajului, precum și prin perfecțiunea meloritmă a versurilor care preface fiecare piesă într-o bijuterie lirică.

Ce-aș putea spune în plus ca cititor și nu în calitate de critic de meserie despre această carte citită cu aceeași satisfacție și de cei tineri și de cei de o vârstă cu autorul, carte situată la antipodul picantelor sonete porno ale foarte talentatului și iubitelui poet ieșean Emil Brumar? Aș îndrăzni să afirm că iubirea elevată, spiritualizată așa cum o înțelegea și Eminescu în clipele când nu se deversa freudian pe pagini (cu ocazia aniversării sale din acest an, ca suprem omagiu Editura „Vremea” din București i-a publicat cele 11 poezii pornografice, care nu pot fi recomandate, ca la televiziune, copiilor sub 13 ani), nu poate fi arestată sau condamnată într-o epocă în care idealismul platonician supără epicureismul trivial, iar banul și sexul, întors la chemările lui biologice, colorează modern și obsesiv relația dintre bărbat și femeie, dintr-un poet și muză.

Avea dreptate Cleopatra Lorențiu când sugera că „**Sonetele iubirii**” semnate de Tudor Opreș sunt o baie de frumusețe, o retrăire din lungu-i somn al umanismului care ne invită să acordăm într-o epocă de reînviere a egoismului agresiv, iubirii celui mai nobil și generos sentiment, descoperit de „homo sapiens”, prețuirea, respectul și venerația cuvenită, când vine spre noi să ne recucerească, înveșmântat în straie sâr-bătorești.

Dumitru TATARU